

фірм і стане в один ряд з уже запровадженими й ефективними на сьогодні програмами пільгового кредитування та кредитами «5-7-9».

Такий фінансовий інструмент як аграрні розписки в умовах війни, на жаль, не використовується повною мірою. Тому уряд планує запровадити ще одну фінансову інновацію: вже розроблено законопроект № 2805-д, що має на меті полегшити доступ до роботи з аграрними розписками. Якщо його буде прийнято, користувачі зможуть самостійно здійснювати операції з аграрними розписками безпосередньо в Реєстрі аграрних розписок через онлайн-доступ за електронними цифровими підписами без обов'язкового нотаріального посвідчення. Раніше Реєстр аграрних розписок вже було технічно оновлено, а також інтегровано з необхідними державними реєстрами для автоматичної верифікації даних. Тому прискорене ухвалення законопроекту № 2805-д спростить агровиробникам доступ до фінансування, що дозволить підтримати галузь у воєнний час, а також сприятиме її відновленню у післявоєнний.

Ринок аграрних розписок зростає дуже динамічно з кожним сезоном. Очікується, що такий тренд збережеться і на найближчі декілька років. Наразі близько 1,5 тис. фермерів видавали аграрні розписки. Завдяки таким розпискам виробники використовували майбутній врожай як заставу, щоб вчасно залучати фінансування та інвестувати у виробництво. Аграрні розписки можуть стати підґрунтям для розвитку сек'юритизації, яка стане проривом для розвитку аграрного сектору, а також однією з найсучасніших фінансових інновацій у галузі сільського господарства, що запроваджені в Україні за останні роки.

Інформаційні джерела:

1. Електронний ресурс: <https://www.kmu.gov.ua>

ЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ ЯК НАПРЯМ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Морозова Г.С., канд. екон. наук, доц.

Адамян В.Я., здоб. PhD

Державний біотехнологічний університет

Сталий розвиток економіки значною мірою залежить від стану фінансових систем, швидкості потоків капіталу, процесів фінансової лібералізації. Особливо актуальними ці проблеми є для країн, що перебувають на стадії формування повноцінних фінансових ринків.

Багато країн, досягши певної стабільності, вже успішно крокують шляхом фінансової лібералізації, яку вважають ефективною стратегією за умов, коли дедалі важче втримати відплив капіталу, а переваги припливу стають більш очевидними.

За допомогою прискореної лібералізації уряди часто намагаються вирішити поточні економічні питання, оминаючи фундаментальні проблеми

стабільного господарського розвитку. Причинами труднощів, які постали перед більшістю країн, є крихкість фінансового і корпоративного секторів, слабкість державної бюджетної політики та розширення дефіциту рахунка поточних операцій. Подолати кризові явища у багатьох країнах можна, лише завершивши процеси лібералізації, ліквідувавши диспропорції між швидкістю інтеграції в світове господарство та адаптацією місцевих інституцій до міжнародних регуляційних вимог.

Оскільки причиною фінансових криз є порушення внутрішнього бюджетного і зовнішнього платіжного балансів країн, поряд із завданням досягнення високих темпів економічного розвитку набувають актуальності завдання збереження його збалансованості, залучення дієвих важелів економічної політики до реалізації фінансової лібералізації.

Актуальними також є теоретичне осмислення фінансової лібералізації як явища та аналіз її практичного впливу на забезпечення сталого розвитку економіки.

Питанням теорії та аналізу можливостей фінансової лібералізації присвячені публікації вітчизняних і зарубіжних учених-економістів. У вітчизняній науковій літературі окремі питання фінансової лібералізації висвітлені в працях таких науковців, як: Р. Балакін, Г. Бережна, Я. Белінська, Ю. Біленко, О. Білорус, В. Будкін, І. Бураковський, Є. Волошин, В. Геєць, М. Дутченко, А. Кредісов, М. Левицький, Д. Лук'яненко, З. Луцишин, А. Мокій, В. Новицький, Ю. Пахомов, О. Плотніков, М. Рубцова, А. Рум'янець, С. Сіденко, О. Сльозко, В. Степаненко, Н. Стукало, С. Ткаченко, С. Циганов, А. Філіпенко, О. Шнирков та ін.

Більшість вітчизняних і зарубіжних дослідників, зазвичай, зосереджують увагу на фінансових кризах, викликаних фінансовою лібералізацією, систематизуючи попередні і не аналізуючи досліджень самого феномену фінансової лібералізації та її ролі в забезпечення сталого розвитку економіки, що і є метою даного дослідження.

Фінансова лібералізація, суттю якої є економічний розвиток, стала невід'ємною складовою сучасного світу.

Фінансова лібералізація сприяє до економічного зростання, але в деяких випадках водночас поглиблює фінансові ризики та кризи. Причини виникнення цих суперечностей намагаються з'ясувати представники різних наукових шкіл, по різному трактуючи в економічних дослідженнях поняття та феномен фінансової лібералізації, її еволюцію. Фінансова інтеграція та глобалізація є, радше, синонімами й відрізняються від процесів фінансової лібералізації та фінансової відкритості. Фінансова лібералізація є за обсягом ширшим поняттям ніж фінансова відкритість, яку найчастіше використовують у дослідженнях рахунку операцій з капіталом. Хоча за значенням ці два терміни дуже близькі й часто науковці вживають їх як взаємозамінні.

Отже, лібералізація – зміна усталеної практики внутрішнього фінансового ринку або через явну дерегуляцію, або через зміну принципів його роботи. Вона є стимулюючим фактором економічного зростання та має прямі та непрямі наслідки для економіки (рис. 1).

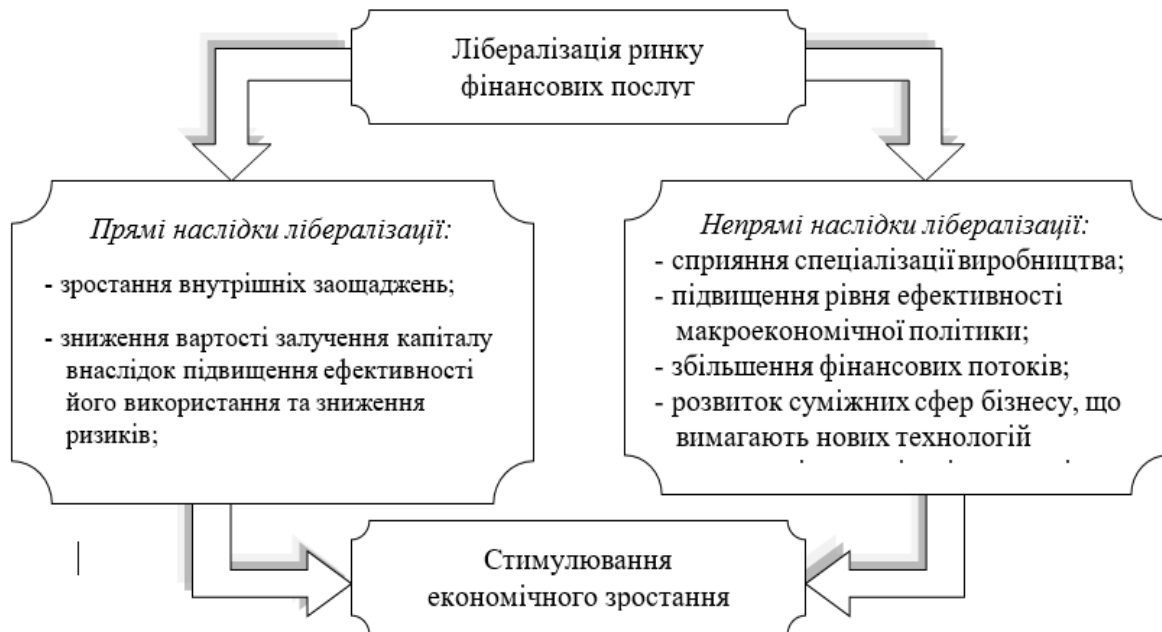

Рис. 1. Вплив лібералізації ринку фінансових послуг на економічне зростання [1, с. 51]

Як ми бачимо, позитивний вплив лібералізації на економічне зростання здійснюється через рух капіталів і технологій до України. Стимулюючий вплив лібералізації проявляється як у зростанні заощаджень і зменшенні вартості капіталу, так і в підвищенні рівня технологізації економіки, зокрема фінансового сектору, і опосередковано спричиняє поглиблення спеціалізації виробництва, збільшення фінансових потоків і загальну діджиталізацію країни.

Аналізуючи розвиток ринків банківських послуг країн СНД на сучасному етапі еволюції світогосподарських зв'язків, варто звернути увагу на значні відмінності у рівнях їхньої лібералізації. Йдеться про те, що банківські системи країн СНД достатньо диференційовані щодо ступеня їх відкритості. Найбільш лібералізованими є ринки банківських послуг Киргизстану, Грузії, Вірменії, України, де частка іноземного капіталу досягає 50-60 %. Наступними за рівнем відкритості ринку банківських послуг є Таджикистан та Азербайджан (близько 30 %). Найбільш закритими є банківські системи Узбекистану та Казахстану.

Щодо української банківської системи, то вона нині є повністю відкритою для входження іноземного капіталу. Чинне законодавство дає можливість створювати в Україні банки із 100 % іноземним капіталом, але з обов'язковою вимогою – це мають бути дочірні банки, що діють у правовому полі України.

Політика фінансової лібералізації, зокрема її складова вільного переміщення капіталу, покликана забезпечити додаткове стимулювання внутрішнього економічного зростання завдяки залученню зовнішніх фінансових ресурсів. Здебільшого це відіграє позитивну роль, але нерідко фінансова лібералізація, зокрема одночасна зі швидкою приватизацією фінансових інституцій, докорінно змінює середовище їх функціонування, а її вплив на економіку держави може мати як позитивні, так і негативні наслідки. В той же час, фінансова лібералізація вимагає певної послідовності в

проведенні реформ, урахування початкових умов, в яких перебувають економіка, фінансова та правова системи, тощо.

Зауважимо, що існують два підходи до реалізації процесів фінансової лібералізації – через зовнішню та внутрішню лібералізацію, хоча їх послідовність чітко не визначена. Очевидно, що зовнішня фінансова лібералізація, не може відбуватись без внутрішньої, іноді вони відбуваються паралельно або ж внутрішня відбувається під тиском зовнішньої.

Таким чином, асиметрія фінансових можливостей у різних секторах економіки є ключовою для розуміння ефектів фінансової лібералізації, оцінити які можна, лише врахувавши як її переваги, так і недоліки. Фінансова лібералізація як явище повинна бути збалансованою, продуманою та виваженою. Внутрішня та зовнішня фінансова лібералізація є найсприятливішою для країн з середнім і високим рівнями доходів, а в країнах з низьким рівнем доходів і внутрішньою макроекономічною нестабільністю лібералізація не зумовлює високих темпів розвитку економіки.

В свою чергу, вразливість слабких економік за умов фінансової лібералізації зумовлена високим ступенем монополізації економіки, надмірним зближенням провідних груп бізнесу з державним апаратом, формуванням бюрократичної олігархії, розвитком корупції, перехресним субсидюванням усередині корпорацій, неефективним корумпованим управлінням.

Інформаційні джерела:

1. Трохименко В. Лібералізація ринку банківських послуг як прояв фінансової глобалізації. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2021. Вип. 127. С. 50-53. URL: <http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2021/13.pdf>

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ БАНКОМ З УРАХУВАННЯМ ВПЛИВУ ЦИФРОВОЇ АДАПТАЦІЇ ПРОЦЕСІВ У БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Морозова Г.С., канд. екон. наук, доц.

Здоровий М.П., здоб. PhD

Державний біотехнологічний університет

Сучасні процеси цифрової трансформації суттєво впливають на розвиток банківської системи. Впровадження інноваційних технологій веде до формування принципово нових бізнес-моделей банків, розвитку дистанційних каналів обслуговування, появи нових фінансових сервісів. Водночас, цифровізація ставить перед банками нові виклики в сфері стратегічного управління та потребує переосмислення його концептуальних засад. Актуальним постає питання адаптації підходів до стратегічного управління банком з урахуванням впливу новітніх технологій.